

Kertomus arkkitehtien M. Kuosmasen, rakennusmestari M. Raatikaisen ja tutkijan K. Rissasen virkamatkasta Karjaan Grabbackan kartanolinnan raunioille, Snappertunaan, Raaseporin linnanraunioille, Kiskoon, Haapaniemen kartanolinnan raunioille, Kaarinaan, Kuusiston linnan raunioille ja Kuusiston kartanoon, Vuorentaan ja Viurilan kartanoihin Saloon 26.3.1975.

Matkan tarkoituksena oli tarkistaa Grabbackan, Raaseporin, Haapaniemen ja Kuusiston linnan raunioiden kunto kesän 1975 työohjelmaa varten sekä työmaakäynnit Vuorentaan ja Viurilan kartanoissa.

1. GRABBACKA

1.1 Kunto

Kesän 1974 aikana tehdyt muurinharjojen korjaukset ovat talvehtineet varsin hyvin. Korjaustöissä käytetty osittain huonosti sotkettu laastimassa on kuitenkin alkanut rapautua paikoitellen. Vielä korjaamattomilta muurinharjoilta on putoillut kiviä talven 74-75 aikana.

1.2 Peruskorjausta edeltäviä toimenpiteitä

Raunio on detaljikuvattava systemaattisesti. Aikaisemmat korjaukset on paikallistettava kuvien ja mahdollisten korjaustietojen perusteella. Väärin tehtyjen detaljikorjausten oikeat muodot on määriteltävä, mikäli se on mahdollista.

Ulkomuurien korkeissa osissa on nähtävissä selvä korjaussauma, jonka yläpuolinen osa on ilmeisesti tehty kiviladellana ilman laastia. Alaosa vaikuttaa "alkuperäiseltä". Muurin ytimestä täältä osalta on syytä ottaa laastinäytteet.

1.3 Tekniset suojaustoimenpiteet

.31 laastimatta jääneet muurinharjat, työvaiheet:

- harjojen puhdistus ilmapuhalluksella
- vesieristys laastimalla

.32 kellariholvin vesieristys

.321 huopakatteinen osa

Katto korjataan bitumiemultiosivelyllä nykyisen huopakatteen päälle. Vedenpoistoaukot avataan.

.322 holvin päällyys

Nykyiset maakerrokset poistetaan. Holvi vesieristetään bitumiemultiosivelyllä. Vedenpoistoaukot ja -kallistukset tehdään.

.33 Muurintäyttö

Muurin korkeamman osan muurintäyttö on mahdollista ulkopuolelta käsin. Työvaiheet: ilmapuhdistus, muurintäyttö täyttömällä, massa jää pinnasta laskettuna 15-20 cm syvyyteen.

.34 Sähkövirta

Kesällä -75 suoritettavia töitä varten on mahdollista saada Grabbackan talosta ostettua voimavirtaa. Laskutuksesta sovitaan erikseen.

1.4 Ympäristö

Linnanraunion ympäriltä kaadetun puuston ja vesaikon jätteen poisraivausta ei ole suoritettu - ympäristön siistiminen pitää tehdä kesän -75 kuluessa.

2. RAASEPORI

.1 Kunto

Esilinnan itäosan muuri on erittäin huonossa kunnossa, pinta-muuri on sortumaisillaan useista kohdin. Kalkkisementttilaastilla muuratut osat ovat voimakkaasti rapautuneet (korjaukset tehty n. 4 vuotta sitten). Sortumassa oleviin kohtiin on saatava puomeja sekä "sortumavaara"-kylttejä.

Rundelin juureen kesällä -74 ilmestynyt pieni sortuma on suurentunut ja useita uusia pienehköjä sortumia on syntynyt. Ulkopuolella, itäsivulla on kaksi isoa sortumaa. Pohjoisempi on uudempi ja sen yhteydessä esiintyvä pintamuurin pullistuma ulottuu muurinharjalle asti osoittaen sortumavaaran jatkuvan olemassaolon.

Ulkona, ylhäällä muurinharjalla olevat käyntisillat ovat lahot, niiden pikainen uusiminen on välttämätöntä.

.2 Kesän -74 aikana suoritettut työt

Katon eristämistyö kuitubitumiruiskutuksella on onnistunut hyvin. Uusi käyntisilta linnaan ja laiturin (veteennostoa vaille) ovat valmiit.

.3 Erinäisiä havaintoja

Kesäteatteri käyttää ulompaa itäpuolista vallihautaa kaato-paikkanaan. Saisivat siistiä jälkensä.

Museoviraston omistajan vajan takamaastosta löytyi kivivara-rasto.

.4 Rundelin korjausehdotus

Muuriin porataan reiät, joiden kautta se vahvistetaan teräs-betonipalkeilla läpi muurin ja mahdollisesti ristikkopalkkina pinnan suunnassa ytimeen upotettuna. Tämän jälkeen tehdään normaali muurintäyttö.

Insinööri-toimisto Paloheimo-Ollilan edustajat on otettava kevään kuluessa mukaan Raasepori-käynnille teknisten ratkaisujen konsultin ominaisuudessa.

3. HAAPANIEMI

.1 Kunto

Raunio on kauttaaltaan saumattu sementtिलाastilla. Vanhaa, jo hiekaksi muuttanutta laastia ei ole poistettu. Seurauksena on nyt nähtävissä oleva sementtisaumauksen rapautuminen; hiekaksi muuttanut vanha laasti on tullut esiin useissa kohdin ja alkanut kerätä vettä raunion sisään. Eteläsivulla on jo muutamia kiviä irronnut pintamuurauksesta. Silti rauniota voidaan pitää vielä varsin hyväkuntoisena, vrt. esim. Grabbacka. Aivan ilmeisessä syynä rauniohyväkuntoisuuteen ovat edellisen korjauksen yhteydessä tehdyt muurinharjojen tuuletusaukot. Niihin liittyy mahdollisesti sydänkanava muurin sisässä. Muurinharjojen eristys on hoidettu betonilaatoilla (osittain). Päällistys on suoritettu turpeilla. Kellariholvit on eristetty asfalttimassalla ja sorauksella, jonka kunto on vielä hyvä, sillä kellarit ovat aivan kuivat. Muurinharjojen ja kellarien vesieristyksen päällä on jonkin verran kasvullisuutta, jonka raivaaminen lähivuosina on tarpeen. Rauniohyväkuntoisuus on tutkittu.

4. KUUSISTO

.1 Kunto

Vanhimmat tiilimuuraukset päälinnan sisällä ovat pehmenneet pinnastaan ja alkavat näkyvästi rapautua. Kehämuurin itäpuoli on erittäin huonossa kunnossa. Pintamuurauksesta on useissa kohdin tippunut kiviä ja suurempia sortumia on odotettavissa lähiaikoina. Ensimmäisenä toimenpiteenä on puomien ja "sortumavaara"-kylttien sijoittaminen vaarallisimpiin kohtiin.

.2 Suojakatokset

Mikäli raunion peruskorjausta ei aloiteta parin vuoden sisällä, on ulkolinnan kehämuurin väliaikaiset suojakatokset uusittava. Katokset on suunniteltava moduliin, jotta niitä voidaan siirtää ja käyttää muuallakin. Kateaineena voi olla esim. aaltomineriitti tai laminoitu kuitulevy.

.3 Ympäristö

Etelärannalla sijaitseva vajarykelmä on rappeutunut ja erittäin siivoton. Vajat pitää purkaa ensi tilassa.

.4 Kuusiston tiilikokoelmat

Vahtimestarin asunnon vintillä lojuvat tiilet: muoto-, ruode- ja kattotiiliä on saatava pikimmin siirretyksi jonnekin turvallisempaan paikkaan ennen kuin ne hautautuvat romuihin.

5. KUUSISTON KARTANO

Kuusiston kartanon rappeutuminen on voimistunut talven -74-75 aikana. Sokkelin sortuminen on alkanut eteläsivulla ja kummassakin päädyssä.

6. VUORENTAKA

Korjaustöitä ei ole aloitettu, sillä on odotettava ilmojen lämpenemistä $+5^{\circ}\text{C}$:n keskilämpätilaan, jotta betonointi onnistuisi.

7. VIURILA

Tallien katon korjaustyöt on aloitettu. Varsinainen vesikatto on purettu ja telineitä pystytetään.

Helsingissä 7.7.1975

Merja Kuosmanen